

Teksten: Johannes 1: 29 en Exodus 2: 1-10

Lieve mensen, gemeente van Christus,

Zie, het Lam Gods dat de zonden der wereld wegneemt.

Graag neem ik u mee naar Gent, naar de Sint-Baafskathedraal, waar een wereldberoemd altaarstuk staat met verschillende luiken, geschilderd door de Vlaamse kunstenaar Jan Van Eyck. Hij schilderde het 600 jaar geleden, in 1432, en het kreeg de titel 'De aanbidding van het Lam Gods'. Maar toen dit werk ruim twee eeuwen oud was, rond 1650, werd de kop van het lam Gods overgeschilderd. Verbeterd, vond men toen. Want die van Eyck, vond men, had niet goed door gehad hoe de ogen van een schaap staan en dat moest anders, beter. De ogen stonden bij van Eyck frontaal, als bij een mens, maar bij schapen zitten ze aan de zijkant, dus van Eycks weergave van de schapenogen werd overgeschilderd en het lam kreeg een dromerige uitdrukking in de ogen. Het zag er na de overschildering 4 eeuwen lang, tot aan een paar weken geleden, zo uit: **foto 1**

Nu die restauratie. Een paar weken geleden was een jaren durende restauratie van dit altaarstuk klaar. En daarmee is de blik van het lam Gods weer totaal veranderd. Want wat is er gebeurd? De restaurateurs van onze tijd hebben de oorspronkelijke blik van van Eycks hand teruggebracht. De staar waaraan het lam ruim vier eeuwenlang leed, is verholpen. Vakkundig hebben de restaurateurs het verwijderd en toen ontdekten ze iets buitengewoons. Het oorspronkelijke lam van van Eyck kijkt ons geenszins schapachtig aan, maar als een mens. **Foto 2.**

Van Eyck wist drommels goed wat hij deed en wat hij wilde, met zijn versie van de ogen van het lam. Hij wilde het lam Gods uit Johannes 1 vers 29 schilderen. Hij wilde niet een lam uit de wei, maar hij wilde Christus afbeelden als het Lam Gods. En zo schilderde hij het Lam Gods met een menselijk gezicht: opdat Christus zelf ons door de ogen van het lam aankijkt.

Ieder mens zou ooit oog in oog met het lam Gods van Gent moeten mogen staan, met het gerestaureerde wel te verstaan. Dan ervaar je dat aankijken verandert in aangekeken worden door Christus, kijken wordt bidden, bidden wordt aanbidding...

Zie, het lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt. Die zin, die is me steeds dierbaarder geworden. Zoals je van mensen gaat houden, zo kun je ook van zinnen gaan houden. Zie het lam Gods, wat Johannes zegt als hij Jezus ziet. Het lam in de Bijbel staat voor het tegenovergestelde van strijd. Het lam tilt ons op uit de tegenstellingen, ze brengt het hele en het volkomen-zijn. Het lam vecht noch dramt, hoeft niet te 'shinen'. Het is gelaten. Het lam is bereid. *Ik heb geen oplossing en weet niet hoe het komt. Ik huiver en toch zoek ik niet hongerig naar een oplossing. Het lijkt het uitzichtloos. Ik geloof dat erin zal worden voorzien, in de verrassende wending. Dat ik die niet zelf kan forceren, maar krijg, van elders, van Gods dimensie in en om ons heen.* En dan, tegen alle verwachting in, gebeurt er iets dat niet was voorzien. Wat het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord, wat in geen mensenhart is opgekomen, dat overkomt ons.

Dit lam neemt de zonde weg van ons. Wat is de zonde die het lam wegneemt van ons? Dat is zo bijzonder, zo belangrijk, zo allesomvattend, gemeente. De zonde van – niet de zonden als fouten, missers in morele zin, maar de daaraan voorafgaande zonde is, dat we als mens en mensheid de verbinding met de hemel hebben doorgesneden. Aarde zonder hemel. Dat we ons niet meer herinneren dat God de hemel en de aarde schiep. Dat is de zonde. Op de aarde zonder hemel dreigt chaos, chaos in relaties, in hoofden en harten, in gemeenschappen, in culturen.

Het lam neemt die zonde op en draagt haar weg.

Door de ogen van het lam Gods kijkt God ons aan. Die blik en verschijning van het lam verbindt hemel en aarde weer. Als je zo door het lam aangekeken weet, dan verdwijnt de

onrust in je, de spanning, stress. Er komt een troost over je leven met alles erop en eraan, en je kunt het dragen, als het lam.

Nu naar Exodus 2. Het bijzondere van deze andere lezing, die uit Exodus 2, is, dat de dochter van de farao ervan weet, van de blik van het lam, want die blik ziet ze in de ogen van dat kindje als zij het deksel van het biezenmandje opent.

We lezen even terug. Het jongetje blijft drie maanden verborgen in Egypte, de wereld van macht en welvaart... en dan kan die kleine onderduiker niet langer verborgen blijven. En dan bouwt de moeder een rieten mandje. Eigenlijk staat er iets anders. Ze bouwt een arkje van biezen... Wie bouwde ook alweer een ark? Ja, Noach. Net als Noach bouwt deze moeder een arkje en zet haar kindje op de stroom. Ze gooit het kindje-lief niet ten dode in de stroom, zoals de farao wil, maar zet het erop, voorzichtig, langs de kant in het riet in een biezen arkje. En zus-lief kijkt van verre toe. Dat hier 'riet' staat is een verwijzing naar de zee waar Mozes veel later zijn volk doorheen loodst. Die Rietzee, dat woordje riet, betekent ook einde, zee van het einde... Uit die zee van het einde en de dood tilt God een menskind op, als hij zijn leven in een arkje legt... Dat kunnen we zelf in ons bidden ervaren: ik leg mijn leven in uw hand. We kunnen het ook ervaren als we ons toevertrouwen aan de God die in dit woord is en zo bij ons komt. U moet weten dat het niet zonder reden is, dat het woord voor arkje ook nog 'woord' betekent. Het woord redt Mozes, tilt hem op uit de stroom...

En het verhaal krijgt een schitterend plot. Want wie redt het kindje? Nota bene de dochter van de man die het wil vermoorden.

De in de stroom afdalende dochter van de farao ziet het arkje meteen. Ze neemt het en opent het. En nu moeten we heel aandachtig luisteren wat de tekst ons vertelt. Het is zo mooi. 'Ze opent het' en dan staat er: **en ziet hem**. En het pasgeboren kindje, het huilt. De dochter van farao krijgt medelijden, ze is geraakt. De zin zit zo in elkaar dat die *hem* niet het kind is, maar God die in het arkje bij het kindje is. En dat voert ons naar het hart van het geloofsgeheim. Als wij het arkje, het woord van God, uit de tijdstroom optillen en het openen, ziet God ons als het kindje aan en wil dat wij het sparen, opdat we ontdekken en ervaren dat we zelf dan gespaard zijn. En de dochter van de farao ziet dat, ziet dat in de ogen van het kind. Wat in het arkje, in het woord dus, verborgen zit, ziet zij: 'zij zag hem', dat wil zeggen God, bij dat kind. God wordt niet genoemd in dit partje exodus, maar is er wel, diep verborgen in de binnenkant van het arkje en het verhaal. Als de dochter van de farao het arkje opent, kijkt God haar en ons aan, zoals op van Eyks schilderij de ogen van het lam ons recht in onze ziel aankijken.

Tot slot dit beeld: 's zondagsmorgens zijn *wij* restaurateur van Bijbelverhalen. Voorzichtig en met eindeloos geduld krabben we aan de oude tekst en luisteren naar wat ze ons te vertellen heeft, lezen en luisteren, en dan, dan gebeurt er soms een wonder, ineens gaat ze open, schijnt er licht uit van God. De Bijbelwoorden, als de ogen van het kindje in het biezen arkje kijken ze ons aan. En dan, dan kijkt God ons aan. En in Gods ogen vanuit het Woord raken hemel en aarde verbonden ook in ons, zoals bij de dochter van de farao en zoals bij Johannes als hij Jezus ziet en zegt: Zie het lam Gods dat de zonden der wereld wegneemt.

Amen

Orgelspel foto 3

